

Thema: Eens een dief altijd een dief?
Of: Hoe ongelovig was Thomas eigenlijk?

Orde van dienst

Voorzang: Psalm 122,1.2

Votum en Groet

Zingen: Psalm 122,3

Schuldbelijdenis

Zingen: Gezang 463,1.4.5

Regels voor het nieuwe leven

Zingen: Gezang 449,5

Gebed om het licht van de Geest

Lezen: Psalm 42 en 1 Petrus 1,3-9

Zingen: Psalm 42,1.7

Verkondiging van Johannes 20,24-29

Zingen: Gezang 207,6.7.8.9.10.11.12 (beurtzang)

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Psalm 138,2.4

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Eens een dief – altijd een dief.

Dat spreekwoord kent u vast wel.

En dat spreekwoord zegt iets van hoe wij met elkaar omgaan.

Als iemand ooit gestolen heeft, dan wordt hij daar zijn leven lang op aangekeken.

Ook al doet hij het nooit weer, dan blijft het toch aan hem hangen.

Die?

Die kun je niet vertrouwen!

Berg alles maar achter slot en grendel!

Want eens een dief – altijd een dief.

Kijk, daarom hebben wij het nog altijd over de ongelovige Thomas.

En dat is toch eigenlijk niet eerlijk.

Want wie van de discipelen was zo royaal in zijn geloofsbelijdenis?

Het rijkste eerbetoon van Jezus komt uit zijn mond: *Mijn Heer en mijn God!*

Zeker, hij was de laatste van het stel.

Maar hij was wel een laatste, die als eerste zo compleet voor Jezus door de knieën ging.

Nou, zegt u misschien, het duurde toch wel lang voordat hij zover was!

Kijk, daar heb je 't alweer.

Wij kunnen niet vergeten.

Wij blijven Thomas vastpinnen op zijn verleden, dat hij eerst niét geloven kon.

Ja maar, Jezus zelf gaf Thomas toch ook een standje, dat Hij eerst wilde zien voordat hij kon geloven dat Jezus echt was opgestaan?

Is dat zo?

Was het een verwijt van Jezus toen Hij tegen Thomas zei: *Omdat je Mij gezien hebt geloof je. Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven.*

Als dat inderdaad een verwijt is, nou dan kunnen de andere discipelen dat ook in hun zak steken.

Want onder hen waren er toch meerderen, die niet eerder geloofden dat Jezus echt was opgestaan dan toen ze Hem zelf hadden ontmoet?

Is het niet wat oneerlijk Thomas te verwijten dat hij de anderen niet zomaar geloofde op hun woord, toen ze hem vertelden: *Wij hebben de Heer gezien?*

We horen dat verwijt in elk geval van geen van de discipelen.

Want zij hadden toch precies zo gedacht als Thomas?
Johannes noemt hem hier nadrukkelijk: *één van de twaalf*.
Ze maken elkaar niet veel wat ongelooft betreft.

Trouwens, kun je dat eigenlijk wel zo zeggen?
Kun je wel zeggen dat Thomas ongelovig was?
Wanneer de Bijbel spreekt over ongelovige mensen, dan gaat het altijd over mensen die welbewust, willens en wetens niets van Jezus Christus moeten hebben.
Kajafas en Annas en Pilatus – dát zijn ongelovigen!
Maar dáármee kun je Thomas toch niet vergelijken?
Nee, wat je ook van Thomas zeggen kunt, één ding staat als een paal boven water: Thomas was helemaal idolaat van Jezus.
We weten niet zo heel veel van deze discipel.
Maar genoeg om vast te stellen dat Thomas helemaal weg is geweest van Jezus.
Hij wilde wel voor Hem door het vuur gaan.

Ik denk aan wat Johannes over hem vertelt in c. 11.
Dat is in de tijd dat Jezus met zijn leerlingen ergens bij de Jordaan rondtrekt.
Dan komt plotseling het bericht: *Lazarus is ziek*.
En na enkele dagen, zegt Jezus tegen de discipelen: *Kom, we gaan naar Bethanië*.
Zou u dat nou wel doen, Heer? zeggen de discipelen.
Het is veel te gevaarlijk daar!
De laatste keer dat we er waren stonden de Joden al met de stenen in de hand om u dood te gooien.
U kunt beter niet gaan.
Maar Jezus zegt: *Ik ga Lazarus wekken uit de slaap van de dood*.
En dan zegt Thomas met sombere stem: *Nou, mij best*.
Maar geloof me, dat wordt helemaal niks.
Dat draait uit op moord en doodslag – wat ik je brom!
Maar laten we maar met de Meester meegaan om met Hem te sterven!

Kijk, uit één zo'n opmerking leren we Thomas een beetje kennen.
Thomas, de aartspessimist.
Thomas, de zwartkijker, die geen vertrouwen meer heeft in de zaak van Jezus.
Thomas verwacht er niets meer van.
Hij zal in het begin met enthousiasme de rabbi van Nazareth zijn gevolgd.
Maar op een gegeven moment was het voor hem gewoon op.
Al die mooie idealen en plannen die de anderen koesterden – voor Thomas hebben ze afgedaan.
Thomas is een teleurgesteld mens.
Hij ziet van het Koninkrijk van God weinig of niets terecht komen.
Kom, laten we met de Meester naar Jeruzalem gaan om met Hem te sterven.
De dood – dat is het enige wat Thomas er nog van verwacht.

Er is nog een moment waarop we Thomas leren kennen.
Tijdens de gesprekken op de laatste dag voor zijn sterven, zegt Jezus op een gegeven moment: *Ik ga weer naar mijn Vader in de hemel*.
Ik ga voor jullie een plaats klaar maken in het huis van mijn Vader.
En dan kom Ik jullie halen.
Dan neem Ik jullie mee en dan zullen jullie zijn waar Ik ben.
Jullie weten toch wel waar Ik heen ga?
Jullie kennen de weg.

Dan klinkt de bromstem van Thomas: *We weten helemaal niet waar u heen gaat!*
Hoe kunnen we dan de weg weten?
Thomas ziet helemaal geen weg.
Hij weet in de verste verte niet waar hij met Jezus terecht komt.
Voor Thomas biedt Jezus weinig perspectief.
Thomas is heel anders dan b.v. Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs.

Die hadden tot het laatste toe hoge verwachtingen van Jezus.
En ze vochten om de belangrijkste ministersposten in Jezus' koninkrijk.
Thomas blijft liever met beide benen op de grond.
Hij is allesbehalve een zwever, die luchtkastelen bouwt.
En hij moppert: *Waar gaat u toch heen? Waar koerst u op af?*
De anderen mogen zich misschien kritiekloos aan Jezus overgeven, Thomas heeft zo zijn vragen.

Thomas, de aartspessimist.
De man die constant op de rem trapt.
Dat zijn niet de meest geliefde mensen in de kerk.
Als anderen enthousiaste plannen maken om het gemeenteleven te vernieuwen of om er aan te werken dat de kerk zich meer op de samenleving richt –
dan zeggen mensen als Thomas: *Waar doen we het eigenlijk voor?*
Wat denken jullie te bereiken?
Denk je dat de kerk het nog redt in deze wereld?
Geloof me, de kerk is een afgeschreven zaak.
Dat wordt echt niets meer.

Als anderen enthousiast terug komen van een EO-familiedag of jongerendag of iets dergelijks waar duizenden enthousiast bij elkaar waren, dan sneren zij: *Ach wat, achterhoedegevechten.*
Stuiptrekkingen van een stervende kerk.
Wees toch nuchter.
Het wordt echt niet meer wat met de kerk in Nederland en in Europa.
De grote massa is gewoon niet meer te bereiken.

O, wat werkt dat verlamdend en deprimerend.
Zulke mensen moet je er eigenlijk niet bij hebben.
Die kunnen we in de kerk missen als kiespijn.

En toch – het is niet alleen maar negatief bij Thomas.
Want hoe pessimistisch hij ook gestemd is, hij is niet bij Jezus en de anderen weggegaan.
Hij heeft niet gezegd: *Bekijk het maar!*
Ik houd het voor gezien!
Ik doe niet meer mee!
Ik zet er een punt achter!
Het klinkt ontzettend somber als Thomas tegen de anderen zegt: *Laten we maar met Jezus naar Judea gaan om met Hem te sterven.*
Het getuigt van een gebrek aan geloof.
Het getuigt van een gebrek aan hoop.
Maar het getuigt niet van een gebrek aan liefde!
En is liefde niet de meeste van deze drie?

Thomas heeft Jezus lief met een liefde tot in de dood.
Hij is bereid met Hem te sterven.
Nou, van wie van ons kan dat zonder mee zo gezegd worden?
Thomas gelooft vast en zeker dat Jezus' weg een doodlopende weg is.
Maar dan loopt hij niet over naar het andere kamp, zoals Judas.
Hij piekert er niet over het zinkende schip te verlaten.
Hij bindt de verloren kans van zijn eigen leven aan de verloren kans van Jezus.
Hij wil met Jezus alles of niets.
Hij had gehoopt op alles, maar hij blijft bij Jezus als het niets wordt.
Jezus is voor Thomas geen middel om iets anders te bereiken, b.v. een ministerspost in het Messiaanse rijk.
Hij blijft Jezus trouw als dat er volgens hem totaal niet meer in zit.
Thomas is bereid met Jezus te sterven.
Hij hoopt niet meer.
Hij gelooft niet meer in de goede afloop.
Maar hij blijft van Jezus houden en hij blijft Hem trouw – tot in de dood.

Laten we ons eens afvragen of we hem dat nadoen.

Als Jezus u tegenvalt en als uw geloof in God u niet brengt wat u er van verwachtte – wat u er volgens u toch van mocht verwachten – doet u dan wat Thomas doet?

Zou u dan nog bereid zijn uw leven over te hebben voor de zaak van Jezus?

Als u ervan overtuigd bent dat het echt niets meer wordt met de kerk en met het Koninkrijk van God en dat u zelf er bepaald niet beter van zult worden –

blijft u er dan toch voor gaan?

Hebt u zich zo met huid en haar aan Jezus verkocht dat u voor hem kiest –

for better, for worse –

in goede en in kwade dagen?

Thomas is een pessimist.

Maar laten we zijn pessimisme alsjeblieft niet over één kam scheren met de twijfel van mensen, die zich met hun twijfel Jezus van het lijf willen houden.

Thomas heeft zich met hart en ziel aan Jezus uitgeleverd.

Als het met Jezus niks wordt, dan kan hem de rest ook gestolen worden.

Zijn pessimisme was dus bepaald niet vrijblijvend.

Als Jezus sterft aan het kruis – en Thomas had altijd al gezegd dat het zo zou aflopen – dan heeft voor hem het leven alle zin verloren.

En misschien leeft in zijn hart wel het zelfverwijt dat hij niet eens de moed heeft getoond om inderdaad met zijn Heer te sterven.

Nu moet hij nog verder met zijn diepe, diepe teleurstelling.

Dan breekt de eerste dag van de week aan.

En al gauw komt de geruchtenstroom op gang.

Jezus' graf is leeg.

Vrouwen beweren dat ze engelen hebben gezien en dat ze Jezus hebben ontmoet.

's Avonds zitten de discipelen bij elkaar.

Alleen Thomas is er niet bij.

Plotseling horen ze een gerucht.

En dan horen ze zomaar de stem van Jezus: *Vrede zij u!*

Daar staat hij zomaar in midden.

En Hij steekt zijn handen en toont de littekens van de spijkers van het kruis.

Hij slaat zijn kleed op en toont de speerwond in zijn zijde.

En de leerlingen zien de tekenen die vertellen van de weg die Jezus is gegaan.

De weg van het kruis.

De weg die zo tot de Vader leidt.

Op deze weg neem Ik jullie mee, zegt Jezus.

Dan zoeken de leerlingen Thomas op.

En ze vertellen hem stralend: *Thomas, we hebben de Heer gezien.*

Hij is opgestaan.

Hij leeft!

We hebben de Heer gezien!

Loop toch door! valt Thomas uit.

Verbeelding! Dromen!

Ik ken dat!

Ik herken Jezus in elke man, die ik tegenkom.

Ik hoor zijn stem om de hoek van de straat, maar ik durf die hoek niet om te gaan, want dan zie ik dat het de stem van een ander is.

En ik zeg tegen me zelf: Thomas, wordt nou toch wakker man en leg je erbij neer!

Je wist dat dit zou gebeuren.

Je hebt er meer dan eens voor gewaarschuwd.

Het is uit met Jezus en met de zaak waar Hij voor stond.

Maar Petrus zegt: *Je moet ons geloven, Thomas.*

De Heer is werkelijk opgestaan.

We hebben Hem allemaal gezien.

Kan wel wezen, stribbelt Thomas tegen.

Maar als ik met eigen ogen zijn handen niet zie en niet zelf de spijkergaten kan voel en mijn hand in de wond in zijn zij kan leggen, dan zal ik het niet geloven.

En wat zeggen dan de anderen?

Zeggen ze: *Och heden, daar heb je Thomas weer, hoor! De pessimist!*

Hij zal ook eens niet bedenkingen hebben.

Nou, Thomas, als je het niet geloven wilt, dan laat je het maar.

Blijf dan maar in je dooie eentje simpen en kniezen.

Bederf dan alsjeblieft onze blijdschap niet met je twijfels en je bromstem.

Nee, broeders en zusters, gelukkig hebben de anderen niet zo gereageerd.

Ze zijn deze pessimist niet liever kwijt dan rijk.

Maar ze hebben deze ongemakkelijke man, die hen zo gevoelig stoort in hun idealen en hun vreugde, verdragen.

Ze houden hem vast.

En ze weten hem zo te boeien, dat hij ook bij hén wil blijven.

Een volle week later zijn Jezus' leerlingen weer bij elkaar in het huis.

Maar nu is Thomas er ook bij.

Dat bewijst wel hoe graag hij er eigenlijk bij wil blijven.

En dan verschijnt Jezus weer.

En opnieuw klinkt zijn heilzame groet: *Vrede zij u! Sjaloom!*

Vrede – en geen angst en tweestrijd.

En dan richt Jezus zich speciaal tot Thomas.

Kom bij me, Thomas.

Kom met je vinger en voel de spijkergaten in mijn hand.

Raak het litteken in mijn zijde eens aan.

En dan zegt Jezus: *Thomas, wordt niet ongelovig, maar gelovig.*

Ja, in onze bijbelvertaling lezen we dat Jezus zegt: *Wees niet ongelovig, maar gelovig.*

Maar het is beter te lezen: *Word niet ongelovig!*

Want Thomas wás niet ongelovig.

Niet zoals Kajafas en Annas en Pilatus en vele anderen.

Nee, Thomas hing als het ware tussen geloof en ongeloof in.

Hij wilde wel geloven, maar hij kón het niet.

Hij wilde wél.

Was hij anders aanwezig geweest?

Het was met Thomas niet hopeloos gesteld.

Maar Hij heeft de sterke aandrang van zijn Heer nodig om tot echt geloof te komen.

En dan gebeurt er een wonder – een heerlijk wonder.

Dan slaat het sombere pessimisme van Thomas om in een geloofsbelijdenis, zoals van geen van de anderen bekend is.

De laatste wordt de eerste.

De twijfelaar is herschapen in een enthousiaste belijder van de Meester: *Mijn Heer en mijn God!*

Nu komt er een andere Thomas naar voren.

Thomas – zijn bijnaam is Didymus, de tweeling.

Er schuilden in Thomas zogezegd twee mensen.

De ene mens was gebroken door de teleurstellingen die hij in het leven had ondervonden.

De andere hunkerde naar het licht waarop hij hoopte.

De ene bromde aldoor en wist feilloos argumenten te vinden waarom het met Jezus en zijn Koninkrijk niets

kon worden.
De ander bleef er naar verlangen dat het er misschien toch van komen zou.
De ene spotte met de ander en hield die ander gevangen.
Maar de ontmoeting met Jezus is een bevrijding voor de Thomas, die zich uitstrekt naar het licht.
En hij snikt het uit: *Mijn Heer en mijn God!*
Nu heb ik Hem gevonden naar wie ik zo hartstochtelijk verlangde.
Jezus leeft echt en zijn macht en heerlijkheid is die van God zelf!
En zo is Thomas herboren tot een levende hoop.

En dan zegt Jezus dat bekende woord: *Omdat je Mij gezien hebt, heb je geloofd?*
Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven.
Is dat een verwijt aan Thomas?
Had Thomas moeten geloven zonder eerst te zien?
Maar dan geldt dat verwijt ook de andere discipelen.
Want die geloofden ook niet eerder dan nadat ze hadden gezien.

Trouwens, moesten de discipelen niet oog- en oorgetuigen zijn van alles wat er met Jezus is gebeurd?
Berust hun getuigenis juist niet zien op horen en zien en tasten?
Zegt later de apostel Johannes niet in zijn eerste brief: *Wat wij gehoord hebben, wat wij gezien hebben met onze eigen ogen, wat we aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens (...) dat verkondigen wij u, opdat ook u met ons gemeenschap zou hebben.*
Dit oog- en oorgetuigenis van de apostelen is het fundament waarop de kerk van de Opgestane is gebouwd.

En Thomas moest net als de anderen de Heer wel met eigen ogen zien en met eigen oren horen.
Anders zou er een scheur in dat fundament gezeten hebben.
Dan was het getuigenis van de apostelen niet eenstemmig geweest
En juist nu ook een twijfelaar en pessimist als Thomas meedoet als oor- en ooggetuige, juist nu is dat fundament extra solide.

Maar nu zegt Jezus zegt wel: *Zalig zij die niet zien en toch geloven.*
Daarmee maakt Jezus duidelijk, dat er vanaf dat moment een andere situatie intreedt.
Want hoe zal het nu verder gaan?
Zullen ook andere mensen er toe komen met Thomas Jezus te belijden als hun Heer en God?
Zullen ze ook alleen maar tot die belijdenis komen als ze de Heer gezien hebben?
Moet Jezus keer op keer naar mensen toe komen – naar óns toe komen om ook ons zijn handen en zijn zij te tonen?

Maar als Jezus in de toekomst kijkt, ziet Hij vele, vele mensen tot geloof komen, die niet gezien hebben.
Dat dat zo is kunnen we alleen maar bevestigen.
En al die mensen komen, net als wij, op de eerste dag van de week bij elkaar om de opstanding van Christus te vieren.
En voor velen is dat geloof zo vast en zeker dat ze er alles voor over hebben – verlies van bezit, gevangenisstraf, de marteldood.
Zo machtig is het getuigenis van Petrus en Johannes en ook van Thomas.
Zo krachtig werkt de Geest van God dat Petrus schrijven kan: *Hem hebt u lief, zonder Hem gezien te hebben, In Hem gelooft u zonder Hem thans te zien en u verheugt u met een onuitsprekelijke en verheerlijkte vreugde.*
Of dat ook gelukkige mensen zijn...!

Maar dit machtige geloof is gefundeerd op het oog- en oorgetuigenis van de twaalf, inclusief Thomas.
En zijn rijke belijdenis is de vaste maatstaf voor ons geloof.
Het is een bazuinstoot die klinkt tot op vandaag: *Jezus, mijn Heer en mijn God!*
Als u zo gelooft, dan hebt u het evangelie van Johannes verstaan.
Als je dat belijdt, dan ben je werkelijk een gelukkig mens. AMEN.